

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

До 220-ї річниці з дня заснування університету

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

МАТЕРІАЛИ

**І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ
(м. Харків, 10 травня 2024 року)**

ХАРКІВ – 2024

**СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ
ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ..... 64**

Голімбієвська Ольга

Активізації навчання учнів початкової школи засобами цікавого мовознавства..... 64

Молчанова Карина

Інтерактивне навчання як інструмент формування мовної особистості у сучасній початковій школі..... 66

Макаренко Анастасія

Виклики сучасної початкової школи щодо формування мовлення в учнів.... 68

Горбатюк Анастасія

Особливості організації комунікативної діяльності молодших школярів в умовах змішаного навчання..... 70

Бекетова Олена

Мобільні додатки для підготовки старших дошкільників до школи в умовах дистанційного навчання..... 72

Левчишина Вероніка

Дефінітивний аналіз понять «діалог», «діалогічне мовлення»..... 75

Приходько Світлана

Переказ як засіб оцінювання рівня розвитку мовлення учнів початкових класів..... 77

Шеремет Анна

Нетрадиційні форми роботи як засіб розвитку комунікативних навичок..... 79

Посиляєва Анна

Нетрадиційні форми роботи як засіб розвитку навички говоріння молодших школярів НУШ..... 80

Ушакова Владислава

Мовленнєві ігри як засіб розвитку навички говоріння в учнів початкових класів..... 81

Бабич Марія

Розвиток мовлення молодших школярів на ономастичному матеріалі..... 83

Яценко Валерія

Формування комунікативних умінь учнів початкових класів під час вивчення граматичного матеріалу..... 84

Бурова Катерина

Підвищення рівня культури мовлення молодших школярів засобами фразеології..... 85

Стаханова Євгенія

Шляхи збагачення мовлення молодших школярів фразеологізмами 86

Гойденко Анастасія

Шляхи збагачення словникового запасу молодших школярів у процесі навчання говоріння 88

Актуальні питання формування мової особистості в сучасній початковій школі

Мовленнєві ігри як засіб розвитку навички говоріння в учнів початкових класів

Ушакова Владислава

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. О. Купіна
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків

Суспільство завжди динамічне, відбуваються постійні зміни та інновації у сфері освіти, але потреба в кадрах із добре розвиненими мовними навичками залишається незмінною.

Відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти, мовна компетентність визначається як вільне володіння державною мовою (уміння висловлювати думки та почуття в усній і письмовій формах, чітко й раціонально пояснювати факти), відчуття краси мови, усвідомлення ролі мови в ефективному спілкуванні та культурному самовираженні, здатність використовувати українську мову як рідну в різноманітних життєвих ситуаціях.

Найважливішими є такі компетентності: готовність користуватися українською мовою як рідною, комунікативна компетентність, активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях у повсякденному житті, в освітньому процесі та в культурі. Формування цих компетентностей починається на першому курсі, але більше уваги їм приділяється з другого курсу, і відбувається це безпосередньо на заняттях з української мови.

Упровадження нової української школи має враховувати особливості сучасних дітей молодшого шкільного віку та цілі, які ставлять перед собою вчителі. Це означає, що не обов'язково використовувати суто п'ять традиційних методик, у яких провідну роль відіграє вчитель. Сучасне викладання має забезпечувати формування компетентностей, передбачених державними стандартами початкової загальної освіти та типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко. Питання формування мовленнєвої компетентності молодших школярів залишається актуальним сьогодні, бо воно є основою успішного формування соціально активної, творчої особистості. Вважається що головною метою у формуванні мовленнєвої компетентності є виховання любові до української мови, бажання постійно збагачувати, застосовувати та вдосконалювати власний словниковий запас.

Інформаційні мовленнєві ігрові вправи забезпечують осмислення та засвоєння мовного матеріалу; операційні розвивають автоматизм, перетворюючи їх у навички; мотиваційні виробляють мовленнєві вміння та вдосконалюють їх у комунікації [1].

З метою створення оптимальних умов для розвитку мовлення його пов'язують з розвитком мислення, комунікативних і діяльнісних потреб учнів, а також з їхнім життям і діяльністю (навчальною, трудовою, громадською, ігровою, сімейною та шкільною).

Отже, організування спілкування в класі має бути таким, щоб воно стало природною і необхідною частиною спільної гри, навчання та праці учнів.

У методичній літературі вправи класифікують за формою та змістом мовного матеріалу [1]: формальні вправи: увага дітей повністю зосереджена на формі (вправа не має предметного чи логічного змісту); формально-змістовні вправи: основна увага зосереджена на формі, яка однаково пов'язана з постійним змістом контексту; формально-змістовні вправи: увага дітей зосереджена на змісті, але вони усвідомлюють педагогічну природу мовленнєвих актів, виокремлюють свідомі конструктивні дії й чітко демонструють свідомий контроль. Дві останні групи практик у сукупності називають комунікативними.

Ігрові технології – одна з унікальних форм навчання, яка дозволяє зробити цікавою і захопливою роботу учнів на творчо-пошуковому рівні, а емоційність гри активізує всі психічні процеси та функції в дитини. Сьогодні через перенасиченість сучасного школяра інформацією ефективним для розвитку мовлення учнів початкових класів є дидактична гра.

Дидактичні ігри дають можливість дітям уточнити та активізувати свій словниковий запас, вправляючись в емоційному вживанні раніше засвоєних слів, виразів та фразеологізмів. Усі дидактичні ігри можна поділити на такі групи: ігри з предметами та іграшками; ігри з використанням картинок; настільні та друковані ігри; словесні ігри.

Отже, розвиток мовлення та формування комунікативної компетентності необхідні для вільного володіння мовою та особистісного розвитку учнів. Лінгвістичні ігри важливі для розвитку мови й мислення дітей, оскільки вони активізують і збагачують словниковий запас, покращують фонематичний слух і прищеплюють інтерес і любов до мови. Мовленнєві ігри є результативними засобами розвитку навички говоріння в учнів початкових класів. Знання та особистісні якості, набуті учнями в початковій школі, що стосуються формування комунікативно-мовленнєвих умінь, становлять основу для їхнього подальшого розвитку.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М. Мовленнєві ігрові вправи як засіб розвитку особистості дитини. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/14097/1/Bokhush.pdf> (дата звернення: 27.04. 2024 р.).
2. Савченко О. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи. Рідна школа. 2018. № 1-2. С. 3–7.
3. Сидоренко В. Концепти Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати. Методист. 2018. № 5. С. 4–17.